

SIJOITTUMISSEURANTA 2011 –LIITE

Mikä koulutuksessa oli parasta ja mitä tulisi kehittää?

AlueEnnakko – Alueellinen ennakointi Pohjois-Karjalassa –hanke

JOHDANTO

AlueEnnako – Alueellinen ennakointi työkaluksi –hanke teki keväällä 2011 kyselyn, jossa selvitettiin keväällä 2008 ja 2009 toisen asteen ammatillisesta koulutuksesta ja ammattikorkeakoulusta valmistuneiden sijoittumista työhön. Tuloksista on julkaistu toukokuussa 2011 raportti nimellä Sijoittumisseuranta 2011. Tähän raportin erilliseen liitteeseen on koottu kyselystä vastaukset, joissa nuoret kertoivat näkemyksiään siitä, mikä oli parasta koulutuksessa ja mitä kehittämisehdotuksia heillä oli. Tämän liitteen on työstänyt Pohjois-Karjalan ELY-keskuksessa työelämäjaksolla ollut opinto-ohjaaja Eine Kurkinen Pohjois-Karjalan ammattiopistosta Outokummusta. Työtä on ohjannut ylitarkastaja Paula Hiltunen. Vastaukset on otettu tähän liitteeseen siinä muodossa kuin nuoret ovat ne kirjoittaneet. Vain hyvin saman sisältöiset vastaukset on jätetty pois toiston välttämiseksi.

TIIVISTELMÄ JA POHDINTA

Monet sekä kehittämishaasteet että parhaat puolet ammatillisessa toisen asteen koulutuksessa ja ammattikorkeakouluopiskelussa olivat opiskelijoiden kommenttien mukaan hyvin samankaltaisia. Vaikka siirrytään toiselta asteelta korkeakouluun, ongelmat ja vahvuudet näyttävät usein jatkuvan samantyyppisinä. Molemmissa oppilaitoksessa opiskelleet pitivät harjoittelua tai työssäoppimista koulutuksensa parhaana antina riippumatta koulutusalaista. Työelämään tutustuminen oli opettanut tapoja toimia työyhteisössä, opiskelijat olivat luoneet suhteita ja hankkineet jopa uusia ystäviä.

Vaikka harjoittelu, työssäoppiminen ja työelämän kontaktit oli vahvuus, se oli myös kehittämisen kohde. Monet toivoivat sitä koulutuksiinsa vielä nykyistä enemmän. Valmistuneet toivoivat, että heidän opettajansa olisivat säännöllisesti työelämässä ja seuraisivat siten alan kehitystä ja päivittäisivät alan osaamistaan. Työnantajia tai työelämän edustajia haluttiin jalkauttaa myös oppilaitoksiin vastaamaan opiskelijoiden kysymyksiin ja luomaan suhteita heidän kanssaan.

Monissa kommentteissa kiitettiin sosiaalisten taitojen kehittymistä opintojen aikana. Asiakaspalvelu-, esiintymis- ja ryhmätyötaitoja pidettiin hyödyllisenä työllistymisen näkökulmasta kaikilla aloilla. Erityisesti humanistisella ja kasvatusta, kulttuuri-, matkailu-, ravitsemis- ja talous- sekä sosiaali-, terveys- ja liikunta- alalla koettiin nämä taidot erityisen tärkeiksi. Esimerkiksi kulttuurialalla erään kommentin mukaan työllistyminen oli perustunut juuri näiden siirrettävien taitojen kehittymiseen opintojen aikana.

Kielitaidon kehittymistä pidettiin arvossa yleisesti, samoin kansainvälisyyskokemuksia ulkomaanharjoitteluineen tai työskentelyineen monikulttuurisessa ympäristössä. Kokemukset vaihtopainnoista olivat pääosin myönteisiä. Hotellialalla sitä ei kuitenkaan yhden kommentin mukaan pidetty pelkästään hyvänä asiana, koska myös kotimaan työharjoittelukokemuksia tarvitaan työelämässä.

Yrittäjyysopintoja pidettiin toisaalta hyödyllisinä, toisaalta niitä olisi moniin koulutuksiin kaivattu enemmän. Ammattikorkeakoulupuolella kaivattiin myös tehokkaampaa opintojen ja jatko-opintoihin ohjausta.

Toisen asteen koulutus

Mikä koulutuksessa oli parasta ja mitä tulisi kehittää

1.1 Humanistinen ja kasvatusala

Koulutuksen aikana oli paljon projekteja, joissa ryhmätyöskentelytaidot ja sosiaaliset taidot muutenkin kehittyivät.

Harjoittelujaksot, joissa pääsi kokeilemaan taitojaan työelämässä. Auttoivat saamaan sijaisuuksia (lyhyitä sellaisia) ja jostakin harjoittelupaikkojen ohjaajista ja työntekijöistä on tullut ystäviäni harjoittelun jälkeen.

Koulutus sisälsi harjoitteluita, joissa sai tutustua oikeisiin työelämän töihin ja verkostoitua. Verkostoista on ollut hyötyä ja niiden kautta pääsin mm. kesätöihin omalle alalle. Koulutus antoi myös paljon käytännönläheistä tietoa ja taitoa, jota tarvitsee työelämässä. Käytännönläheisten vinkkien kanssa on helppo aloittaa työt, kun on jostain mistä ammentaa. Myös Afrikassa tehdyt projektit opintoihin liittyen ovat työnhaussa, cv:ssä ym. plussaa, sillä työnantajat arvostavat projekteja.

Pitäisi lisätä työnantajien tietoutta koulutuksen sisällöistä, jolloin työllistyminen alalla olisi todennäköisempää. Oman kokemukseni mukaan oman alan perustutkinnon suorittaneita ei pidetä työkentällä tarpeeksi osaavina alalle, koska koulutuksen sisältöjä ei tunneta ja pelkkä perustutkinto harvoin riittää, vaan halutaan korkeammin koulutettu henkilö.

Työelämäsidonnaisuutta. Usein mainittiin, miksi mitään tehdään ja miten sitä voi hyödyntää töissä, mutta tehtävät ja toiminnot olisivat voineet olla vielä enemmän sidoksissa työelämään. Harjoitteluita mahdollisesti lisää. Koulutuksessa tulisi myös painottaa eri työllistymismahdollisuuksia, eikä nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksessakin puhua vain nuorisotiloista ym.

Yrittäjyysopintoja lisää ja siten, että kerrottaisiin enemmän oman alan yritysten perustamisesta. Lisää myös paneutumista verkkonuorisotyöhön, nuorten näkökulmaa nuorten asioihin netissä.

Enemmän sitä, että miten opittuja taitoja käytetään työelämässä. Kuinka markkinoidaan omaa osaamista.

1.2 Kulttuuriala

Itsenäisen työn opettelu hyvä asia. Olen tosin koulutuksen jälkeen joutunut opettelemaan aivan toisella alalla työskennellessä esim. asiakaspalvelutaitoja sekä töiden aikatauluttamista.

Sosiaalisuus taidot kehittyivät paljon ja sain rohkeutta. Opin ryhmätyöskentelyä, sain itsevarmuutta.

Työssäoppisjaksot. Työllistyin melko nopeasti valmistumisen jälkeen työssäoppimispaikkaan.

Käytännönläheinen opetus, paljon kontakteja ja projekteja koulun ulkopuolella. Englanninkielinen tutkinto.

En ole ollut koulutustani vastaavassa työelämässä opintojen päätyttyä. Vaihdoin alaa. Se antoi monipuoliset valmiudet lähteä mihin vain töihin.

Asiakaspalvelutaitoja ja järkevää aikatauluttamista pitäisi pystyä kehittämään jo ammatillisessa oppilaitoksessa.

Vaatimustasoa pitäisi pohtia. Keskinäinen oppilas jää aina työttömäksi.

Mielestäni koulutusohjelmaan pitäisi lisätä kaikille pakolliseksi miesten vaatetuksen kurssi, miesten vaatetukseen ja etikettiin tutustuminen ei jää mieleen, jos siitä puhutaan yleisesti viikon ajan. Onneksi eräässä työharjoittelupaikassa minulle opetettiin miesten vaatetuksen koot (vartalomallit jne.) ja etikettisäännöt puuvuissa.

Opiskelijoita pitäisi ohjata enemmän työelämään. Painottaa harjoittelupaikkojen ja suhteiden tärkeyttä jo opintojen alkuvaiheessa, koska valmistumisen jälkeen niitä on hankalampi saada.

Opiskelijaa tulisi alusta asti ohjata selkeämmin kohti jotakin päämäärää. Jossain vaiheessa ainakin itse ymmärsin, ettei opiskelemastani ammatista noin vain tule työllistymään. Opiskelijalle kannattaisi kirkastaa tavoitteet, esim. jatko-opiskelumahdollisuudet heti alusta alkaen.

Esiintymistaitoja. Opinnäytetyöhön kuului suurelle yleisölle pidettäviä esityksiä, joihin ei valmennettu mitenkään. Sitten olen huomannut sosiaalisten taitojen ja esiintymistaitojen olevan tärkeitä alallani.

1.3 Luonnontieteiden ala

Sain vakituisen työn.

Hyvä pohja, olen nyt jatkoajalla korkeakoulussa.

Opinnot eivät juuri edistäneet työelämässä menestymistä, sillä perustutkintotason tietojenkäsittelijöille ei ole tarvetta millään sektorilla.

Koulutusohjelman sisältöä tulisi muokata rutkasti enemmän yritys-elämän tarpeita vastaavaksi. Nykyinen käytön tukeen painottuva ohjelma tuottaa datanomeja, joiden osaamiselle on hyvin vähän tarvetta. Sen sijaan tulisi painottaa esimerkiksi ohjelmistokehitystä ja -suunnittelua, joille on jatkuvasti kasvavaa kysyntää.

Aikuiskoulutuspuolella otettava huomioon, että on kyse aikuisista ihmisistä, palautteenanto annettuihin tehtäviin, kaikkiin ei ole tullut vastauksia vielä.

Koulutus tehty niille, joilla oli jo tietoa alasta ja opiskeltavista asioista. Suunniteltu miesnäkökulmasta valitettavasti.

Koulutettaisiin ihmisiä (alalle kuin alalle) suunnilleen sen verran kuin voidaan työllistää (tätä ei voi tietenkään täysin ennustaa)

1.4 Luonnonvara- ja ympäristöala

Koulutuksen kautta pääsi tutustumaan ihmisiin, joiden kanssa teen nyt yhteistyötä yhteisen projektin puitteissa. Ilman ammatillisen koulutuksen aikana luotuja suhteita ei näin olisi varmaankaan käynyt.

Käytännön harjoitukset, pääsi oikeasti tekemään niitä asioita joita työelämässäkin tulisi tekemään.

Työharjoittelut ehdottomasti parasta. Sain kokemusta ja kaksi työpaikkaa.

Työharjoittelut ja se, että niissä kannattaa lähteä mahdollisimman kauas kotinurkilta! Se ei voi olla, kuin hyvä kokemus!

Mutta yleensä paineet nuorelle opiskelijalle tulee kotitalalta, kun vanhemmat/ toinen vanhemmista painostaa siihen, että nuoren maatalousalan opiskelijan tulisi jo opiskeluvaiheessa olla sidoksissa kotitilaansa. Tämä ei ole hyväksi sillä tällä aiheutetaan se, että nuoret yleensä menevät naapuriin työharjoitteluun. Käytännössä kuitenkin ovat kotona, kun vanhemmat painostavat.

Metsäalan perustutkinnon sisältö vaihtelee koko maan sisällä, ja vasta pikkuhiljaa koulutuksen yhtenäistämiseen ja ylipäättään koko koulutuksen kehittämiseen on herätty. Tätä työtä tulisi jatkaa. Alan opiskelijoiksi tulisi myös pyrkiä saamaan nuoria ja aikuisia, jotka ovat aidosti kiinnostuneita alasta - nyt keskeyttämisprosentti on huomattavan korkea ja tutkinnon jälkeenkin vain harva jää töihin alalle. Koulutetaan, mutta turhaan?

Enemmän käytäntöä ja itsenäistä tekemistä. Metsätyöviikot lähempänä toisiaan eikä kuukausien välein hajanaisia metsässä istumisia. Valtimolla olisi myös hyvä opettaa maansiirtohommia ja kaivinkoneella tekemistä. Metsäkoneenkuljettajakoulutuksen rinnalle pitäisi saada maansiirtopuoli.

Yrittäjyydestä pitäisi ottaa asioita enemmän esille. Myös vero- ja tukiasioita pitäisi käsitellä hiukan enemmän. Itse huomasin kun tulin amk:iin, kuinka asiat olikin käyty pintaraapaisulla läpi peruslinjalla.

Luonnon monimuotoisuusasioita tulisi painottaa entistä enemmän eikä korostaa liikaa pelkkää metsien hyötykäyttöä.

1.5 Matkailu-, ravitsemis- ja talousala

Samanhenkisten ihmisten tapaaminen, itsetunnon kohoaminen menestyksen myötä ja oman alan arvostuksen lisääntyminen.

Kielitaito, käytännönläheisyys ja asiakaspalvelutaidot kehittyivät. Sosiaaliset taidot, vuorovaikutustaidot kasvoivat.

Hyvät työllistymismahdollisuudet ja paljon töitä. Työelämäläheisyys.

Monipuolisuus vahvuutena. Esim. pystyi suorittamaan myös anniskeluvastaavan pätevyuden, joten työllistymismahdollisuuksia on enemmän. Kieliopinnot, tiedonhaku ja asiakaspalvelutehtäviin liittyvät harjoitukset.

Koulutustaso oli todella heikkoa, koska yo-pohjainen linja ei eronnut perustasosta mitenkään, joten uutta ei oppinut. Työharjoitteluiden kautta alan ihmisiin tutustuminen ja ammattitaidon saaminen työn kautta auttoivat saamaan uusia työtarjouksia.

Olisi hyvä, jos kaikkea kokeiltaisiiin, opetettaisiin. Meidän aikaamme suurtalouskokkiopiskelija sai olla vain koulun ruokalassa, ei niillä opeilla pysty tekemään töitä esim. pitopalvelussa. Elintarkealan opiskeluun olen tyytyväinen; siellä edellä mainittu toteutui.

Pitäisi valmistaa oppilaita jo teoriassa kunnolla siihen millaista työelämässä on. Työharjoittelun ja töiden tekemisen raskaus tulee monelle varmasti yllätyksenä.

Opetuksen laadussa olisi parantamisen varaa ja opettajien keskuudessa ilmeni paljon ns. suosimista. Tietyt ihmiset pääsivät aina kokeilemaan hankalimpia juttuja ja ne jotka opettajat kokivat "huonommiksi" saivat sitten aina tehdä hanttihommia tai olla salaatintekijöitä. Ei kovin reilua, kun osalta jää sitten tärkeitä asioita oppimatta. Itseni lisäksi moni muukin opiskelukaverini on kokenut samoin.

Koulutuspaikkoja tulisi vähentää, kun työllistyminen matkailualalle on todella huono Pohjois-Karjalassa.

Enemmän pitäisi saada teorian tietoa. Enemmän kansainvälistä työskentelyä ja kieliopintoja.

Kävin koulutukseni lukion jälkeen. Kuljin peruskoulusta valmistuneiden kanssa, koska yo-laisia ei ollut kokonaista luokallista. Koin, että jäin monesta asiasta paitsi ja että ammattitaito ei saanut kasvaa samassa tahdissa kuin peruskoulusta valmistuneilla.

1.6 Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala

Maanläheisyys, konkreettinen osaaminen, monipuolisuus vahvuuksia.

Työharjoittelujaksot oikeissa tilanteissa ja osaavat opettajat, jotka itse ovat olleet aikoinaan hoitotyössä ja esim. kertoneet omia kokemuksiaan hoitotyöstä.

Harjoittelut ehdottomasti parasta. Pääsi näyttämään työnantajalle omaa osaamistaan ja sitä kautta poiki sitten töitä.

Teoriatiedon saaminen, jota voi soveltaa työelämässä. Oppilaitoksesta sai hyvän ja ajan tasalla olevan tiedon.

Hyvä työllistyminen, mielenkiintoinen työ.

Koko koulutus. En osaa tarkasti eritellä, koska kaikki osa-alueet nivoutuvat kuitenkin yhteen ja vaikuttavat kaikkeen/toisiinsa. Koulutuksen rikkaus oli monimuotoryhmä, joka koostui eri ikäisistä ja aiemmin erilaisia töitä tehneistä opiskelijoista, näin sai keskustelujen kautta eri näkökulmaa ja konkreettisuutta teorioille. Lisäksi oma oppisopimuskoulutukseni tuki koko koulutuksen ajan teorian soveltamista käytäntöön.

Se, että on hyvät valmiudet työskennellä eri pisteissä. Nimim. "25 työpistettä kiertänyt keikkalaisena. Enkä kertaakaan ole seissyt tumput suorina!"

Monipuolisuus. Työnantajani arvostaa jo koulussa saamaani tietoa ja taitoa. Vaikka valmistumisestani ei ole paljoa aikaa, minua pidetään ammattitaitoisena työntekijänä.

Minun koulutukseni oli liian lyhyt. Kävin työvoimapolitiittisen koulutuksen.

Enemmän lääkehoitoa ja sairauksien tunnistamista, sosiaalista kanssakäymistä ja ilmaisutaitoa.

Vielä enemmän korostaa lääkehoitoa, hoitajan omaa jaksamista, kuinka selviytyä työelämässä eteen tuleviin haasteellisiin tilanteisiin, jotka voivat koskettaa niin työpaikkahenkilökuntaa kuin asiakastilanteita. Harjoitusta tulee paljon itse käytännön työstä esim. hoitotoimenpiteistä. Enemmän huomiota saisi kiinnittää kovaan työelämään ja sen vaatimuksiin. Mitkä ovat työntekijän oikeudet, millaista kohtelua työntekijän tarvitsee kokea, työssä jaksaminen, vaativa työyhteisö, kuinka menet vastavalmistuneena uuteen työpaikkaan jne.

Lähihoitajan koulutus ei ole ollenkaan hyvä. Monesti tulee mieleen sana läheltä piti -hoitaja. Osa jotain, mutta ei kuitenkaan mitään erityisen hyvin. Lähihoitajaa ja sairaanhoitajaa ei voi edes verrata keskenään. En koe ammattiylpeyttä. Häpeän olla lähihoitaja. Oma pätevyys nykyiseen työtehtävään on tullut lähinnä elämäkokemuksen myötä. Tähän ikään mennessä on tullut sairastettua ja sukulaisilla ja tutuilla on ollut sairauksia. Hoidon kiireellisyyden arviointi EI ole peräisin koulusta. Ja miksi ihmeessä esim. kahden lapsen äidin pitää olla harjoittelussa päiväkodissa 6-7 viikkoa. Pukemista on kyllä treenattu ihan kotonakin. Näyttö on vielä yksi paha: miten voi ikinä olla kiitettävä, kun harva työelämässä olevakaan tekee työtään kiitettävästi. Itse olin koulutuksen lopulla aivan sippi. Oli ainakin 5 harjoittelupaikkaa, aina uudet ihmiset ja aina piti esittää olevansa pätevä. Lähihoitajakoulutus kokonaan uusiksi!

Enemmän jokapäiväiseen hoitajan työhön liittyviä asioita, esim. haastavan asiakkaan kohtaaminen, erilaiset muistisairaudet (toisessa enemmän aggressiivisuutta jne.), työntekijän oikeudet riitatilanteissa esim. omaiset vaativia, hankalia. Ihon alle pistot (insuliini jne.) ym. jokapäiväiset asiat, niitä harjoiteltava enemmän tunneilla. Työssäjaksamisesta puhuttava enemmän, koska ala on rankka niin henkisesti kuin fyysisestikin.

Mielestäni sosiaali- ja terveysalan koulutukseen pääsemisen ikärajaa olisi hyvä nostaa. Työntekijältä vaaditaan elämänrealiteettien ymmärrystä. Alalla tulee vastaan hyvinkin vaikeita asioita, joihin ihan nuori ei välttämättä osaa asennoitua.

Sos- ja terv. alan koulutuksen valintakriteereiden tulisi olla tiukemmat (tätä nykyä, ehkä liian helposti pääsee sos- ja terv. alalle kouluttautumaan). Enemmän pitäisi pitkin koulutusta keskittyä eettisyyteen ja elämänarvoihin ja näihin pitäisi kunnolla opiskelijoiden pureutua. Kaikille täsmälleen samanlaiset näytöt (harjoittelu, arviointi näyttöön pääsystä, näyttösuunnitelman teko, viikon kestävä näyttö, jossa opiskelija joutuu näyttämään ja perustelemaan työtään sekä näytön arviointi) kuin monimuoto-opiskelijoilla. Ei pelkkiä harjoitteluja.

Lisää vain käytännön harjoittelua ja esimerkiksi kyselytunteja, joiden aikana opiskelijat voisivat kysellä asioita, jotka ovat ehkä jääneet vähemmälle huomiolle.

Lisäksi oman alan yrittäjiä voisi tulla joskus kouluille, jolloin voitaisiin yhdessä keskustella alan asioista.

Eryteisesti opettajien ammattitaitoa ja näkemystä hiusmuodista. Kun opettaja on toiminut työssään kymmeniä vuosia, ei ammattitaito, ei käytännön työ eivätkä esim. opettajien sosiaaliset/ihmissuhdetaidot ole enää kohdallaan... Pitäisi myös pystyä järjestämään opiskelijoille alan syventäviä valinnaisia opintoja. Esim. maskeeraus, rakennekynnet, hiustenpidennykset. Jos vertaa koulutuksen sisältöä vaikka Omnian tarjontaan, niin joensuu häviää 6-0.

1.7 Tekniikan ja liikenteen ala

Työharjoittelu, josta sai ammattitaitoisten työntekijöiden opastuksessa hyvän pohjan omalle ammattitaidolle. Sosiaalisuus.

Oppi käyttämään oikeita työkaluja oikeisiin kohteisiin. Työkalujen käytön hallinta.

Nykyinen työ vastaa hyvin saamaani koulutusta. Hyvä palkka.

Tehtiin paljon asiakastöitä ja rempattiin koulutiloja. Sai tehdä koko ajan.

Laatukäsitys ja laatuvaatimusten sekä työssä vaadittavan tarkkuuden ja huolellisuuden ymmärtäminen.

Koulutusaika voisi olla joustava, jos ei työllisty, voisi työharjoittelua jatkaa.

Koulun puolesta olisi voinut olla enemmän erilaisia työkohteita sekä oppilaat täytyisi jakaa työkohteittain esimerkiksi taitotason/ oppimismotivaation perusteella, koska jos koko opiskeluryhmä on samassa työkohteessa, yksilöllinen opetus sekä työskentely kärsivät.

Työssäoppimisjaksot pitäisi kehittää työnantajien kanssa sellaisiksi, että niistä olisi oikeaa hyötyä. Esim. talonrakentajaksi opiskelevalle ei ole hyötyä siitä, että hän siivoa 3 viikkoa neljästä. Enemmän käytännön harjoittelua opetuksen merkeissä.

Opetuksessa pitäisi panostaa enemmän työelämän- ja yleisten käyttäytymissääntöjen ja käytäntöjen opettamiseen nuorille. Jaksojen tasapuolisempi suunnittelu helpottaisi jaksamista.

Enemmän yhteistyötä yritysten kanssa. Työnantajat eivät tiedä esim. suunnitteluassistentin koulutuksesta mitään.

Mielestäni alalle koulutetaan liikaa. Eli paikkoja tulisi karsia jotta olisi mahdollista päästä töihin. Omasta ryhmästäni kukaan ei tee opiskellun alan töitä.

Nykyisin kaikki alat tunnutaan puristavan todella tiukkaan pakettiin, jolloin aika on ns. kortilla. Opetus jää "puolitiehen" ja tuntuu, että asiat, joita opiskellaan, on vain pintaraapaisuja.

Metallialan koulutusohjelma todella suppea. Erikoismetallien käsittely ja kädentaidot yleensä jäivät taka-alalle koulutuksessa. Kehittäminen ja sitominen enemmän todellisuuteen ja nykyisyyteen. Yrittäjyyden painottaminen ja ylipäättänsä sen sitominen tiukemmin opiskeluun. Myös se, että pystyy toimimaan itsenäisenä ja ammattitaitoisena yksilönä alalla.

1.8 Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala

Asiakaspalvelun harjoittelu ja muut käytännön tehtävät, työharjoitteluista oppi paljon. Kaikki taloushallintoon liittyvät opinnot, niistä on ollut hyötyä töissä sekä mahdollista tulevaa työnhakua ajatellen. Koulutuksen monipuolisuus hyvää. Monipuoliset tiedot ja taidot.

Antaa hyvät perusvalmiudet. Hyvä pohjakoulutus jatko-opintoja ajatellen.

Tietokonevalmiudet ja tehokkaan työskentelytavan löytäminen. Toi lisää varmuutta ja yksityiskohtaista tietoa työtehtävien suorittamiseen.

Koulutusta voisi tiivistää, esim. 2-2,5-vuotiseksi, koska siinä on joitakin turhia kursseja, jotka voisi jättää pois ja muutenkin olisi parempi että opiskelijat voisivat valmistua aiemmin ja päästä työelämään/jatkokoulutukseen entistä aiemmin.

Mielestäni liiketalouden ammattiopistotutkinnolla ei pelkästään pääse muualle kuin kaupan kassalle töihin, ellei ole suhteita työnantajiin. Tutkinto saisi vastata paremmin jatkuvasti kohoavia työelämän vaatimuksia. Myös joidenkin kurssien arviointi oli mielestäni hatusta temmattua. Opiskelijoiden ei tarvinnut tehdä edes tenttejä, riitti vain kun istui tunnilla ja surffaili netissä suurimmaksi osaksi aiheeseen liittymättömillä sivustoilla. Opettajat eivät tehneet asialle oikeastaan mitään. Tentit olisivat sentään pakottaneet opettelemaan asioita.

Ei pidä luoda liian itsestään selvää kuvaa siitä että alalla olisi töitä kaikille, sillä se ei pidä paikkansa. Työharjoittelu mahdollisuuksia pitäisi parantaa siten että olisi pakko olla jokainen harjoittelu eri paikassa jotta saisi kokemusta kaikista alan töistä, myös niistä epämukavammista.

2 AMMATTIKORKEAKOULUJEN KOULUTUS

Mikä koulutuksessa oli parasta ja mitä tulisi kehittää.

2.1 Humanistinen ja kasvatusala

Koulutus mahdollistaa työskentelemisen aika laajalla saralla (kunnallisella puolella, kolmannella sektorilla...).

Työssäoppimiset parasta. Ammattitutkinnon saaminen, joka mahdollistaa työpaikan saannin.

Monipuolisuus, omien jo olemassa olevien vahvuuksien hyödyntäminen ja uusien vahvuuksien löytäminen ja kehittäminen. Kasvaminen ihmisenä. Itsenäinen työskentely, esim. kesäopinnot, antoivat toimintamalleja tämän hetkisellet varsin itsenäiselle työlle.

Työelämälähtöisyys, ihmisten kanssa toimiminen hienoa.

Oman alan toimijoihin tutustuminen ja verkostoituminen opiskelujen ja harjoittelujaksojen kautta.

Yhteisöpedagogin koulutus on mielestäni liian laaja-alainen, jos ei vielä tarkalleen tiedä, mihin työtehtäviin haluaa tulevaisuudessa työllistyä. Opintojen aikana en kokenut saavani konkreettista ammattitaitoa, vaan ainoastaan opiskelun kautta tutustuttiin kansalaistoiminnan ja nuorisotyön käsitteisiin ja yhteiskunnallisiin ilmiöihin. Koulutuksesta tulisi saada jotain konkreettista ammatillista osaamista, kuten syvällisempää perehtymistä erilaisiin toiminnallisiin menetelmiin.

Koulutus oli mielestäni ehkä liian "laaja", napattiin pala sieltä ja pala täältä. Koen, että olisi tarpeen tarkentaa ja "eheyttää" koulutusta. Lisäksi yhteisöpedagogit joutuvat aina selventämään, mitä eroa on sosionomeilla ja yhteisöpedagogeilla ja itse koen jääväni sosionomien jalkoihin.

2.2 Kulttuuriala

Koulutuksessa ei holhottu. Tällä hetkellä koen hyväksi sen, että opiskelija joutui kantamaan (ehkä liiankin) suuren vastuun opintojensa edistymisestä. Oppilaanohjaus oli todella surkeaa! Opintoni viivästyivät vähintään yhden vuoden ainoastaan siksi, ettei kukaan auttanut ja ohjannut (aloitin opinnot vuonna 2002). Eikä opiskelija osannut itse ottaa selvää asioista, joiden olemassaolosta ei edes tiennyt. Jälkeenpäin ajateltuna tämä ohjasi hyvään itsenäiseen organisointikykyyn.

Kirjoitustaitoa tuli harjoitettua ja itsenäistä työskentelyä, joka kasvatti sitkeyttä ja tiedonhakutaitoa.

Pääsin hyvään työharjoittelupaikkaan kaupungin Kulttuuritoimeen, jossa opin paljon ja sain vapauksia käyttää aiempia luovan alan taitoja (graafinen suunnittelu, valokuvaus jne.) sekä Ylen ja koulumme ainutkertaiseen yhteistyöprojektiin tuottajaksi. Opin näissä projekteissa sekä opinnäytetyötä tehdessä hyvin paljon!

Koululla oli aktiivista toimintaa yritysten ja yhteisöjen kanssa myös kuvataiteilijoille: taidekilpailuja ja tilaustöitä. Koulutuksessa painotettiin kuvataiteilijan monipuolista ammattikuvaa.

Monialaisuuden kehittyminen, vaikka en ole lainkaan koulutustani vastaavalla alalla.

Luovuuden kehittyminen, monialaiset yhteistyöprojektit, tietotekniset opinnot.

Koulun tosielämän yrityskontaktit ja se, että opiskeluprojektit tapahtuivat ihan oikeina asiakaskontakteina oikeitten yritysten kanssa. Ts. "mielikuvituskeskejä" ei ollut.

Yleensä kaikki käytännön viestintään liittyvä: atk-taidot, kuvankäsittely, videoeditointi, esittelyaineistot, internet-sivujen julkaiseminen, kirjoittaminen.

Huomasi, että aika harva asia toimii lähellekään niin kuin pitää. Motivoi ottamaan asioista itse selvää ja ottamaan vastuuta omista tekemisistä, koska koulutus tarjosi todella vähän eväitä työelämään siirtymiseen. Motivointi vaan taisi tapahtua hieman liian myöhään.

Enemmän yhteistyötä alueella toimivien musiikin oppilaitoksien eli mahdollisten tulevien työpaikkojen kanssa, enemmän tietoa muista kuin itsestään selvistä työllistymismahdollisuuksista, kuten yrittäjyydestä ym. Enemmän yhteistyötä maan muiden saman alan koulutusten kanssa.

Enemmän mahdollisuuksia erikoistumiseen, ettei valmistuneena tietäisi vähän kaikesta, mutta ei kuitenkaan mistään tarpeeksi.

Enemmän painoa ammatilliseen osaamiseen ja tekemiseen - siis käytännön työhön. Ehdottoman tärkeää olisi päästä jo opiskeluaikana mainostoimistoon tai painotaloon oikeisiin alan töihin. Opinnoissa pitäisi ottaa enemmän huomioon niitä työvälineitä ja työtapoja, mitä oikeasti työpaikoilla käytetään. Paljon yhteistyötä oppilaitoksen ja alan yrittäjien kesken. Jos opintojen jälkeen sattuu saamaan työpaikan, siellä pitäisi olla kutakuinkin jo kuin vanha konkari.

Oppilaspaikkoja tulisi karsia suurella kädellä. Aivan liikaa koulutetaan ihmisiä työmahdollisuuksiin nähden. Koulutuksen tasoa tulisi valvoa ylemmiltä tahoilta. Opintosuunnitelmat on tehty varmasti hyväksyttävästi, mutta niiden toteutumista ei valvo kukaan.

Itse olin pöyristynyt siitä, että koulutus ei antanut edes perusosaamista ammattiini. Tein töitä opinnot rahoittaakseni ja luotin siihen, että koulu antaa riittävät eväät työelämään. Siinä erehdyin. Minun olisi pitänyt itse hankkia osaaminen jostain muualta, kuin koulusta. Ne luokkatoverini, joilla oli alalta peruskoulutus tai oppia työelämästä olivat niitä, jotka vapaa-ajalla olisivat voineet antaa minulle tarvittavia neuvoja. Lisäksi opettajien pätevyyttä työhön ei valvottu mitenkään. Joitakin päteviäkin opettajia oli, mutta ainakaan pääaineopettajani ei olisi mielestäni saanut olla kyseisessä virassa. Hän ei hallinnut edes opettamansa alan perusteita!

Työharjoittelua ei valvonut kukaan. Työharjoittelua "valvonut" opettaja vain kirjoitti nimensä paperiin, eikä millään tavalla seurannut sitä, opinko mitään työharjoittelussa. Olin työharjoittelun tarjoamalle yritykselle pelkkä ilmainen työntekijä, eikä minua juuri opastettu työhön. Siksi teinkin vain yksinkertaisia rutiinitehtäviä, enkä oppinut paljoakaan.

Koulutuksessa pitäisi korostaa niitä asioita, mitä muotoilijan ammatissa ihan oikeasti tehdään, eli jatkuvia kompromisseja, ymmärrystä tekniikasta ja työstöistä, omien töiden esittämistä ja sosiaalisia taitoja.

Enemmän vierailuvia luennoitsijoita, jotka ihan oikeasti kertovat työstään ja projekteistaan, ja siitä miten tuote viedään tuotantoon ja mitä kaikkea siinä välillä pitää tehdä. Tämä on iso kysymysmerkki niin ammattikorkeakouluissa kuin yliopistotasolla muotoilualan koulutuksessa opiskeleville ja sieltä valmistuville, koska luonnollisesti oppilastyöt ja -projektit eivät yllä tuotantoon asti.

Kurssit pitäisi suunnitella niin, että kaikki turha teoria jätetään kokonaan pois, tai sitten hankitaan tarpeeksi pätevä opettaja, että ylletään yliopiston tasoiseen teoriakurssiin, pintaraapaisuista ei ole mitään hyötyä. Sen sijaan käytännön puolta voisi vielä enemmän korostaa. Siitä on oikeasti hyötyä. Yrittäjyyttä pitäisi olla enemmän, yksi yrittäjyyttä koskeva kurssi ei ole riittävästi, koska siellä ei käsitellä immateriaalioikeuksia ynnä muuta tärkeää ja huomioitavaa, kun alkaa tehdä töitä omalla nimellään.

Yrittäjyydestä olisi hyvä olla pakollisia opintoja musiikin alan opiskelijoillekin. Yleensä kaikesta raha-asioihin liittyvästä, kuten veroilmoituksen täyttö, työsopimusten tekeminen yms. Monet meistä tekevät keikkahommia ja määräaikaista työsuhteita. Joskus tulee suostuttua aivan älyttömiin työehtoihin, kun ei tunne omia oikeuksiaan.

2.3 Luonnontieteiden ala

Uudet verkostot opiskelutovereiden kautta hyvää.

Koulutuksen loppuvaiheessa tiesin jo työllistymisen olevan vaikeaa, vaikka valmistuin hyvillä papereilla kahdessa vuodessa.

Tietojenkäsittelyn koulutusohjelman suorittaneista pitäisi työllistyä muuhunkin kuin ohjelmoijaksi. Opetussuunnitelmaa pitäisi muuttaa enemmän työelämää vastaavaksi ja siten, että suurempi osa opiskelijoista kävisi koulutuksen loppuun asti.

2.4 Luonnonvara- ja ympäristöala

Joensuussa metsäalan koulutus on maan huipputasoa. Esiintymiskoulutus oli myös tärkeää, siitä sai itsevarmuutta antaa hyvä vaikutelma työhaastattelussa.

Vaihto-opiskelut Japani/ Skotlanti.

Työelämässäni ei ole tapahtunut valmistumiseni jälkeen mitään muutosta.

Ajankohtaiset tiedot, verkostoituminen opiskeluaikana. Monipuolinen myynnin ja markkinoinnin opetus.

Johtamisseminaarit, eri yritysten johtajia oli luennoimassa heidän johtamisjärjestelmistään. Muut "pakolliset" opinnot eivät tuoneet juuri uutta.

Vaihto-opinnot kehittivät kielitaitoa, jota arvostetaan nykyisessä työssä.

Ehdottomasti harjoittelujaksot. Niistä sai käytännön kuvaa työelämästä ja suhteita työnantajiin.

Pienien asiakokonaisuuksien sijaan tulisi perehtyä laajoihin kokonaisuuksiin ja käytäntöön.

Opettajien ammattitaitoa tulisi kehittää. Ammattiaineiden opettajat eivät ole ajan tasalla työelämästä ja sen vaatimuksista. Aloituspaiikkoja tulisi vähentää.

Jatkokoulutusmahdollisuuksia voisi markkinoida ja tuoda paremmin esille jo opiskeluaikana.

Työharjoittelujaksot tulisi sisällyttää lukukausiin, ei kesäharjoittelua, sillä se rajoittaa harjoittelupaikkojen valintaa. Ehkä myös opintojen sisältöä tulisi kohdentaa.

Olellaisten perusasioiden painottaminen ja kertaus opiskelun kuluessa olisi hyvästä. Keskittyminen opiskelussa todennäköisen työpaikan (metsäalan toimihenkilö) kannalta olennaisiin aiheisiin auttaisi työllistymistä.

Metsä- ja puutalouden markkinoinnin koulutusta on ajettu jo alas, ja mielestäni sen voi lopettaa kokonaan, sillä siitä ei valmistu metsätalousinsinöörin työhön. Ehkä tavoitteena oli valmistua rautakaupan puutavaramyyjäksi (kuten moni menikin näihin töihin...) mutta mielestäni sellainen työ ei vaadi peruskoulua kummempaa koulutusta.

2.5 Matkailu-, ravitsemis- ja talousala

Hygieni- ja anniskelupassit, ensiapukurssit hyviä. Samoin ehdottomasti harjoittelut, etenkin ulkomailla suoritettu ammatillinen harjoittelu.

Antoi ainekset moniin erilaisiin työtehtäviin. Ei suuntautunut vain yhteen ammattiin, kuten vastaanottovirkailija. Antoi valmiudet toimia matkailun niillä osa-alueilla, jotka itseä kiinnostavat.

Sain perusteet kirjanpidosta, verotuksesta, työlainsäädännöstä, markkinoinnin perusteet, tiedon etsiminen, esiintyminen jne. Lista on pitkä.

En nyt osaa eritellä niinkään työelämässä menestymiseen saamiamme edellytyksiä, mutta mielestäni saimme paljon ja hyvää tietoa siitä, kuinka hakea töitä ja käyttäytyä esim. työhaastattelussa ja täyttää cv tai työhakemus. Itse työllistyin viimeisenä kesänä ennen valmistumista kahteenkin eri paikkaan, jotka molemmat vastasivat ainakin osittain saamaani koulutusta.

Monipuolisuus, matkailuopinnot ravitsemisalan lisänä, kokonaisuutena perusravitsemisopinnot, mutta myös esimies-, ja yrittäjyysopinnot hyviä.

Enemmän ehkä saisi olla esimiestaitojen kehittämistä, ryhmien toimintaa/työyhteisön ongelmia, yrittäjyyteen liittyviä asioita ja minä itse esimiehenä, kasvaminen tasa-arvoiseksi, huomioon ottavaksi, palautteen antaminen, erilaisten työntekijöiden vahvuuden jne.

Koulutuksessani (matkailualalla) kehoitetaan lähtemään ulkomaille työharjoitteluun, kuitenkin jos näin teet, saat kokemusta vain ulkomaisesta työstä. Tällöin et tule ollenkaan tutuksi mm. suomalaisten hotellien käyttämien hotelliohjelmien kanssa, jolloin näihin töihin työllistyminen on erittäin vaikeaa. Kannattaisi koulussa miettiä milloin kannattaa suositella ulkomaista harjoitteluvaihtoehtoa. Nykyisin monet nuoret menevät ulkomaille, joten siitä ei ole hyötyä edes siten, että erottuisi joukosta.

Kaikki opettajat pitäisi saada muutamaksi vuodeksi tavalliseen työelämään niin opetus ja työelämä kohtaisivat paremmin. Karu totuus on, että matkailu- ja ravitsemisalan opettajat ovat kaukana tämän päivän työelämästä. Heillä on teoriapohjaa, jota jakaa, mutta kaikki käytäntö, mitä se oikeasti on, heiltä puuttuu.

Lisää saisi olla käytännön harjoitteluita tai toisaalta kursseja, jotka liittyvät konkreettisemmin alan työtehtäviin. Mielestäni olisi todella hyödyllistä esimerkiksi järjestää kursseja, joilla opetellaan syvällisesti käyttämään erilaisia varausjärjestelmiä (hotellit/matkatoimistot). Omaan opiskeluaikaani meillä oli kurssi, jossa ryhminä perustimme kuvitteelliset maaseutumatkailuyritykset, joita meidän piti kehittää ja suoriutua erinäisistä tehtävistä. Tämän tyyppisiä kursseja toivon koulutusohjelmaan enemmän.

2.6 Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala

Monipuolisuus hyvää. Olen toiminut lasten, nuorten, mielenterveyskuntoutujien, päihdekuntoutujien, veteraanien, vammaisten parissa sekä kuntoutuskeskuksessa työikäisten parissa. Koulutus soveltuu monenlaisiin tehtäviin eri sektoreilla.

Hyvät opettajat, jotka kertoivat teorian lisäksi myös käytännönläheisesti, mitä arjen työskentely voi olla.

Ryhmätöiden tekeminen, joka kasvatti työyhteisö/tiimityö-taitoja sekä vuorovaikutustaitoja.

Hyvät opiskelukaverit, joiden kanssa käytiin monia hyviä keskusteluja, jotka opettivat tulevaa työelämää varten.

Töitä on tällä hetkellä varmasti tarjolla.

Laaja-alainen koulutus. Koulutusta arvostetaan ainakin nykyisessä työpaikassani.

Tein kiinnostavimman suuntautumisalalan työharjoittelun ulkomailla; sitä arvostetaan hakutilanteissa.

Sosiaalipedagogiikka, sosiaalilainsäädäntö, laaja-alainen perehtyminen erilaisiin sosiaalisiin ongelmiin, ihmisen kohtaaminen hyvää.

Pedagogiset opinnot elävine esimerkkeineen sekä harjoittelutyö kentällä omine tehtävineen ja tavoitteineen hyviä. Myös reflektointi oman osaamisen suhteen on merkittävä tuki työelämässä menestymiseen.

Tiivis ja korkeatasoinen koulutus, varma työllistyminen, joka motivoi.

Työssäoppimispaikkojen erilaisuus kuten lapset, vuodeosasto, hoitokoti ja kehitysvammaiset ja mielenterveyskuntoutujat kaikki tuntuivat sopivan minulle ja olisin helposti työllistynyt jokaisessa niistä. Teoriaopetuksesta ja työssä oppimisesta oli suunnaton hyöty elämäkokemuksen pohjalta sekä oma motivaationi sekä tiedonjanoni ja suunnaton ilo siitä, että sain opiskella ja tutustua erilaisiin elämän osa-alueisiin, joita en edes ennen tiennyt olevan olemassakaan.

Aikaisempaa työkokemusta/osaamista ei kunnioitettu/ arvostettu koulutuksessa. Mutta mikä ehkä näin jälkepäin ajateltuna ja toisessa oppilaitoksessakin opiskelleena oli positiivista: tunnit olivat täysimittaiset, opetusta tarjottiin laaja-alaisesti eri hoitotyön näkökulmista, esim. äitiyshoitotyö.

Työharjoittelut hyviä. Koulutuksessa paineensietokyky ja stressin hallinta kasvoivat huomasti, ja ei ole kyllä vielä työelämässä ole ollut ongelmia tämän asian suhteen.

Sosionomi on edelleen tuntematon ammatti yleisesti, mutta hämmästyttävästi myös sosiaalialan työpaikoissa. Koulu kouluttaa meidät johonkin sellaiseen, missä käytännössä työpaikkoja ei vielä paljon ole kuin ehkä pääkaupunkiseudulla. Siksi valmistuneen taidot eivät välttämättä täsmää työpaikan vaatimuksiin. Terveysteen liittyvä opetus on minimoitu tai siirretty valinnaisiin. Näkemys tässä on se, että sosiaalialan ammattilainen ei tee hoitajan töitä, eikä näin ollen tarvitse esim. lääkinnällistä tietoutta. Tämä ei kuitenkaan päde työelämässä. Vaikka en työssäni tarvitsekaan lääkinnällistä koulutusta varsinaisesti, ei tietous peruslääkkeistä ja sairauksista yhtään haittaisi työtäni.

Opettajat ovat vieraantuneet työelämästä, eivät tiedä minkälaista se oikeasti on. Koulutus oli minulle suuri pettymys, se ei valmentanut työelämään juuri ollenkaan, vaan keskittyi epäolennaiseen. Teoriaa liikaa, käytäntöä liian vähän.

Sosionomikoulutukseen lisää esimiestaito- ja johtamisopintoja.

Enemmän opintoja / konkreettisia harjoitteita varhaiskasvatukseen liittyen. VaKa- kurssit intensiivisemmiksi.

Pitäisi jättää pois turhia kursseja, jotka eivät ole tärkeitä oikeassa työelämässä. Lisäksi opettajien tietoperusta päivitettävä, opettajat kentälle hankkimaan ajantasaista tietoa, ettei opetus olisi kivikaudelta.

Tulisi huomioida aikaisempi koulutus, esim. jos käynyt kansainvälisen lukiotutkinnon (opiskellut lukiossa kaiken englanniksi), niin onko pakko istua englannin tunnilla opettelemassa "How are you"-tasoista AMK englantia? Jos ei muuten, niin pitää vaikka lähtötasotestin ja miettii sen jälkeen hyväksilukuja. Ottaen huomioon, että esim. yliopisto hyväksilukee alkukurssit, jos opiskelija on käynyt IB-linjan.

Koulutus valmistaa todella huonosti oikeaa työtä varten. Voi sanoa, että koulutuksessa en oikeastaan oppinut mitään, mikä olisi valmistanut minua tulevaa työtä varten. Ainut, mistä opin, oli työharjoittelut. Tulisi olla enemmän käytäntöä, opetusmenetelmien uudistamista, opetussuunnitelman järjeistämistä.

2.7 Tekniikan ja liikenteen ala

3D-mallinnus-ohjelman perusteellisen käytön opettelu hyödyllistä, jonka ansiosta sain myöhemmin töitä.

Koulun osuuskunnassa projektitöiden tekeminen oikeille yritysasiakkaille hyvää.

Monipuolisuus vahvuutena. Paljon projektitöitä alan yritysten kanssa. Yleispätevä koulutus moniin teollisuuden työpaikkoihin.

Hyvää: projektit, työharjoittelut, esiintymistaitojen kehittyminen. Asiakastyöt. Esimiestehtäviin perehtyminen, monipuoliset opinnot eri osa-alueilta. Rakenteiden toiminnan ymmärtäminen, lujuuslaskelmat.

Monialainen koulutus. Itsenäisen työskentelyn oppiminen, vastuun ottaminen.

Koulutuksesta ei varsinaisesti ole ollut hyötyä työelämässä. Paitsi ATK-tuen tarjoamista muille.

Koulutusohjelma kehitettiin aikoinaan erään suuren toimijan tarpeisiin. Tuolloin valmistettiin mm. mekaanisten laskukoneiden osia, mutta kuten kaikki hyvin tietävät, aika ajoi niiden ohi. Sen jälkeen valmistettiin Nokialle kännykän kuoria ym. mutta markkinatalouden kylmät lait löivät korville. Perlos OLI parasta, mutta nykyisin se on lähinnä kirosana.

Kaikkien tekniikan alan opettajien tulisi olla pedagogisesti taitavia ja siten osata opettaa tietotaito opiskelijoille. Melkein kaikki olivat ammattitaitoisia omalla alallaan, mutta valitettavasti eivät osanneet opettaa tietotaitoaan eteenpäin. Jos et ymmärtänyt, he korottivat ääntään ja kertoivat saman asian kovemmalla volyymilla (kuulossani ei ollut mitään vikaa, vain ymmärryksessä). Parhaimman annin sai kielten, matematiikan, kemian ja fysiikan tunneilla, sillä opettajan olivat ammatiltaan oikeastikin opettajia ja osasivat kertoa saman asian monella eri tavalla.

Tietokoneohjelmien ei tulisi olla vanhoja, jo aikansa eläneitä ohjelmia, vaan ohjelmia, joita oikeasti työelämässä käytetään. Valitettavan usein sai kuulla "opetellaan tämä ohjelma kun muuta ei rahan vuoksi saada, mutta ette tule käyttämään tätä ohjelmaa missään. Suurin osa yrityksistä käyttää N.N ohjelmaa".

Enemmän pitäisi olla sellaisia asioita, jotka liittyvät käytäntöön. Vaikka esim. miten tehdään sähkösuunnitelmia, millä perusteella, mitä siinä täytyy ottaa huomioon ym.

Monipuolisuus, joustavuus ja yritysyhteistyö voisi olla tehokkaampaakin, työllistyminen painottuu tiettyihin erikoistumisopintoihin tällä seudulla.

Enemmän työharjoittelua ja "oikeiden työtehtävien" tekemistä. Koulutus painottui käytännön harjoitusten osalta asioihin, joihin en ole vielä työelämässä törmännyt kertaakaan. Opiskelussa käytännön harjoitusten tulisi simuloida mahdollisimman paljon työelämässä eteen tulevia tehtäviä.

Koulutusta pitäisi kehittää enemmän työelämään valmistavaksi. Se, että käydään useita aihealueita pintapuolisesti, ei mielestäni palvele työelämää varten. Nykyisessä koulutusohjelmassa on jo mahdollista suuntautua, mutta minun aikaan sitä ei vielä ollut.

Ammattiaineiden opettajien osaamista ja erityisesti pedagogisia taitoja tulisi kehittää. Olisi hyvä tehdä oikeita suunnitteluprojekteja, jotka tuottavat konkreettisia osia, jotka myös valmistetaan. Voitaisiin tehdä esimerkiksi yhteistyötä ammattikoulujen kanssa.

2.8 Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala

Markkinoinnin ja myynnin kurssit hyviä. Muuta en juuri tarvitse nykyisessä työssäni.

Käytännönläheisyys ja työharjoittelu vahvuuksia. Melkein kaikilla kursseilla painotettiin, miten opittuja taitoja voidaan hyödyntää työelämässä ja käytännössä yleensä. Työharjoittelu, siinä sai työkokemusta ja lopulta työpaikan.

Yleispätevä tutkinto eli oli mahdollisuus erityyppisiin työpaikkoihin. Yleistiedot yrity maailmasta ja sen toiminnasta, kieliopetus, atk-opetus sekä harjoittelu, joka oli tärkein yksittäinen tekijä.

Sosiaalinen verkosto, kansainväliset tehtävät ja kielten oppiminen hyvää: eri kulttuureista tulevien ihmisten kanssa työskenteleminen sekä työharjoittelut ulkomailla.

Se että koulussa harjoiteltiin edes vähän esiintymistä ja oltiin yhteydessä oikeisiin yrityksiin, oli hyvää.

Mahdollisuus suhteiden luontiin, monipuoliset opinnot.

Tiedon hankkiminen, työn ja opiskelun yhteensovittaminen ja aikataulutus kasvattivat stressin sietokykyä. Opiskelua oli hyvä peilata työelämään ja päinvastoin.

Esimiesvalmennuskursseja saisi olla enemmän. Työharjoittelupaikan tärkeyttä korostettava! Harjoittelupaikan oikein valitseminen voi tuoda vakituisen työpaikan valmistumisen jälkeen.

Yhteistyötä lisättävä työmarkkinoiden kanssa, jotta töiden saanti olisi helpompaa.

Enemmän pitäisi huomioida: muutosjohtaminen, muutoksessa toimiminen, työelämän säännöt.

Valinnaisuuden vapautta pitäisi saada, lisää liiketoiminnan perusteita. Enemmän taloushallinnollista opetusta, se on kaiken perusta. Tietotekniikkaosaamista ja valinnaisia opintoja saisi olla enemmän.

Liiketalouden koulutus on liian ylimalkainen, se ei valmista varsinaisesti mihinkään muuhun kuin yrittäjyyteen. Oma markkinoinnin suuntautumiseni oli virhe, se oli täysin tyhjänpäiväinen suuntaus, taloushallinto oli ainoa järkevä vaihtoehto. Työharjoittelussa sen huomasi viimeistään, että merkonomeillakin suuntaukset on paljon tiiviimpiä ja järkevämmän valittuja (meillä yrityshallinto, markkinointi ja taloushallinto), merkonomi osasi lähes kaiken työharjoittelussa, minulla oli tietoa kansantaloudesta, yritysoikeudesta, monesta eri kielestä jne. Käytännön työstä ei ollut mitään hajua.

Opiskelijanohjausta opintojen kuluessa olisi lisättävä!

Ruotsin kielen opinnot voisi tarjota ulkomaalaisille opiskelijoille alusta lähtien, tarkoitan ruotsin alkeet ja jatko-opinnot. Monissa työpaikoissa työnhakijalta vaaditaan esim. englannin kielitaidon lisäksi ruotsin kielitaitoa. Mutta ulkomaalaisia opiskelijoita, jotka eivät opiskele ruotsia ollenkaan, ovat ko. työpaikan kelpoisuusvaatimustason ulkopuolella.

Työnantajien pitäisi ehkä enemmän käydä kertomassa mitä taitoja heidän työntekijöillä pitää olla, jotta opiskelijat osaisivat suhteuttaa koulutuksen ja työelämän toisiinsa. Tällä hetkellä opiskelumaailma ja työelämä ovat ehkä turhan erillään toisistaan. Vaatii taitoa opiskelijalta jotta se osaa soveltaa oppimaansa käytäntöön ja edes ymmärtää että ne liittyvät toisiinsa. Työelämä on pääosin nyt se, mikä opettaa. Toki kokonaisuutta voi oppia ymmärtämään opiskelujen kautta.